

ἀνέφερα μερικά παραδείγματα εὐγενῶν κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν, οἵτινες πολὺ μεγαλειότερας ἀξιώσεις ἔχοντες ἐπὶ τῆς εὐτυχίας, ἔγειναν διδάσκαλοι καὶ χειρῶνακτες, καὶ ἓνα βασιλεῦς τῆς Γαλλίας, ὅστις παρέδιδε μαθηματικά εἰς τὴν Σουηδῶν ἀποσῶν καὶ πληρόνων τὰ διδάκτρα τῆς ἀδελφῆς του· ἀλλ' ἐν ᾧ προσπάθω νὰ πείσω τὰς ἄλλας, ἐγὼ αὐτὸς μὲν ἀμετάπειστος καὶ συλλογίζομαι τὴν πικραμένην μοῖραν τῆς Ἑλένης. Ὡς πάντοτε μοῦ συμβαίνει, ἡ σκέψις αὕτη συνταράττει ἄλλας ὁμοίας, εἰς τὸ βάθος τῆς μνήμης μου πρὸ πολλοῦ λησμονηθείσας, καὶ τὰς φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Καὶ βιαίως, ἀλλεπαλλήλως, μοῦ ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν ὅλα ὅσα ἔχω ἀκούσει περὶ διδασκαλισῶν: τὴν θανάσιμον ἀνίαν ἐν τῇ μονοτονίᾳ τοῦ ἐπαρχιακοῦ καὶ χωρικοῦ βίου, τὰς πικρίας, ἃς ποτίζεται προσοικειομένη κατ' ἀνάγκην οἰκογενεῖας τινὰς τοῦ τόπου καὶ ἐξεγείρουσα κατ' αὐτῆς τὴν μὴνιν τῶν τῆς ἀντιθέτου μερίδος, τὴν ἰταμὴν συμπεριφορὰν τῶν ἐντοπιῶν νέων θεωρούντων αὐτὴν ἀδέσποτον κτῆμα καὶ φιλοτιμουμένων τίς νὰ πῆν καταλάβῃ πρῶτος καὶ τὰς μογηθρὰς περὶ διδασκαλισῶν παραδόσεις, καθ' ἃς ἡ διδασκάλισσα μεταβαίνουσα νὰ διδάξῃ τὴν ἠθικὴν εἰς μέρος τι ἀπεργεῖται ἐκεῖθεν ἀνευ αὐτῆς ὡς ἔμπορος ἐκποιήσας τὰ ἔμπορευμά του: καὶ τὰ κακεντρεχῆ τραγούδια:

Δασκάλισσά μου ζάγαρη, δασκάλισσά μου μέλι
δασκάλισσά μου χρῆσ νερὸ ποῦ πίνοιν οἱ ἀγγέλοι.

Μὲ κατελάμβανε δὲ βαρεῖα θλίψις ὅσον ἐσυλλογίζομένη τὸν βόρβορον αὐτόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ διέλθῃ δίχως νὰ μολύνη τὰς λευκάς τῆς πτέρυγας ἡ Ἑλένη.

Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀνεχώρουν, παρετήρησα κλειστὸν καὶ βωδὸν τὸ ἕως προχθὲς μαγευτικῶς κελαδοῦν κλειδοκύμβωλον τῆς. Διατί δὲν τὸ ἔλαβε μαζὶ τῆς; Ἡ μήτηρ τῆς μοῦ εἶπεν ἔτι ἡ κωμόπολις σπουτὴν διώρισαν εἶνε πολλὴ δρεινή καὶ οἱ δρόμοι τόσο κακοὶ ὥστε δὲν ἦτο δυνατόν νὰ τὸ μετακομίσουν· ὀλίγον ἔλειψε νὰ δακρῶσω. Εἰς ποίαν λοιπὸν θὰ ἐμπιστεύεται τὴν λύπην τῆς, τὴν χαρὰν τῆς, — καὶ ποῦ θὰ τὴν εὐρῆ τὴν χαρὰν τῆς! — ἡ ταλαίπωρος κόρη! ὅταν αὕτη θὰ κρατῆ τὰ δάκρυά τῆς διὰ τίνος θὰ ὀλοφύρηται; Δυστυχῆς Ἑλένη! Τὸ ἐφαντάζεσό ποτε ὅτι τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα ἐμάνθανες ζωηρὰ καὶ πετακτῆ εἰς τὸ Ἀρσάκειον, θὰ ἐπήγαίνες εἰς τὴν ἄκραν τῆς Ἑλλάδος μίαν ἡμέραν νὰ τὰ πούλησῃς ...

Δ**

« Δὲν πιστεύω, ἔλεγεν ὁ κόμης Δέρβυ πρὸς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Γλασκῶβις, ὅτι ἄνθρωπος ἀνευ ἐργασίας, ὅσον καὶ ἂν ἀγαπᾷται καὶ τιμᾶται ὑπὸ τῶν ἄλλων, αἰσθάνεται ἑαυτὸν πράγματι εὐτυχῆ. Ἐπειδὴ ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, δεῖξατέ μοι περὶ τί ἀσχολείσθε, ὅπως εἶπω ὁποῖο εἴσθε. »

Εἰς Πιθνον

— Πουλί μου, πῶθεν ἔρχεσαι; μοῦ φαίνεσαι σὰν ξένο,
Καὶ σὰν νὰ γνωρίζομεθα, πουλάκι ἀγαπημένο.
Κάπου σὲ εἶδα, σ' ἄλλῃ γῆ, καὶ σ' ἄλλα, σ' ἄλλα μέρη,
Στοῦ ἡλίου τὸ ξεφάντωμα, σ' Ἀπρίλι τὸ λημέρι.
Μὴν εἶσ' ἀπ' τὴν Πατρίδα μου; καὶ μὴν εἶσ' ἀπ' τὴν Ἀθῆνα;
Ἔχεις τὴν στάσι· εὐγενική καὶ στὴν 'ματιὰ σου ἀκτίνα ...
— Κι ἐγὼ σὲ ξεῦρω· ἔχομε τὰ δυὸ μὰς μιά πατρίδα.
Πόσαις φοραῖς κατάχλωμο στὴν ἐσοχὴ σὲ εἶδα,
Στὸ περιγιάλι, στὸ βουνό, στὸ κοιμητήρι· πέρα,
Στὴ πλάκα ποῦ ἐσκέπασε τὸ γέρο σου πατέρα ...
Θυμᾶμαι· ἐκλαίεις ἐσὺ κ' ἐγὼ ἐτραγουδοῦσα,
Μέσα σὲ φύλλωμα ἱτιάς γιὰ ἔδική σου χάρη.
Κ' ἐγλύκναια τὸν πόνο σου γιατί σ' ἐσουμπούσα.
Μιάς μάνας εἴμαστε παιδιὰ κ' ἐνὸς δέντροῦ κλωνάρι! ...
— Πουλί μου, δὲν λησιμόνησα τὰ μέρη πῶχω κλάψης;
Καλὰ θυμοῦμαι τὴν πτωχὴ καρδιά ποῦ ἔχω θάψης ...
Ἄνωξ' ἐσὺ, πῶς ἄφησες τὰ πράσινα λειβάδια,
Κ' ἤλθες στὴ γρυνιασμένη γῆ καὶ σ' ἄλτωτα σκοτούδια;
Σῦρε, πουλί, χερμαίνασε, μὴν εὐρῆς εἰδῶ μνήμα.
Κρίμα στὰ δυὸ σου τὰ φτερά, στὰ δυὸ φτερά σου χρῆμα ...
— Μνήμα ζητῶ κ' ἤθαλα γι' αὐτὸ στὴ γῆ τὴν παγωμένη;
Κάτω ἐκεῖ ζῆς καὶ νεκρός ... Ἐδῶ κανεὶς πεθαίνει!
— Γιατί, γιατί, πουλάκι μου, στῆς νειότης σου τὴν ὥρα,
Γυρενεὶς τάφο ἔρημο στὴ μαῦρη τούτη χώρα.
Κ' ἀνίσως χάρο ἐπιθυμῆς κ' ἂν τάφοῦ θέλῃς στρώμα,
Δὲν προτιμᾶς νὰ κοιμηθῆς σ' ἀγαπημένο χώμα,
Νᾶχρη στὸ πλάι ἀδελφῶ, μαυοῦλα στὸ πλευρό σου,
Καὶ νὰ μυραίνῃ πασχάλια τὸ ὕστερ' ὄνειρό σου;
Πᾶμε νὰ φύγωμε, πουλί, ὁ χάρος πρὶν μὰς νοιώσῃ;
Κι ἂν ἔχῃς πίκρα θὰ διαβῆ· περνᾷ κι αὕτη ἀκόμα ...
Μιά ἀκτίνα τοῦ πατέρα μας τοῦ ἡλίου θὰ μὰς σώσῃ
Καὶ θεὰ πέρωμε ζωὴ στῆς μάνας μας τὸ χῶμα!

Τριγόνιον, 28 Δεγούστου 1882.

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΚΟΣ.

ΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΡΟΥΠ

Τὸ ὄνομα Κρούπ, τοῦ ἰδιοκτῆτου τοῦ μεγάλου ἐν Ἑσσην ἐργοστασίου, πρὸ πολλοῦ ἤδη εἶνε διαβόητον ἐκ τῶν φονικῶν προϊόντων, τὰ ὁποῖα προμηθεύει εἰς τὸν κόσμον σύμπαντα. Ἐπαρκῆ ἰδέαν περὶ τῆς σημαντικότητος τῶν καταστημάτων τούτων παρέχουσιν αἱ ἐπόμενα ἀπογραφικαὶ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ἐρανίζομεθα ἐκ τίνος γερμανικῆς ἐφημερίδος. Κατὰ τὸ 1860 τὰ ἐργοστάσια Κρούπ εἶχον μόνον 1764 ἐργάτας· κατὰ τὸ 1870 εἰργάζοντο ἐν αὐτοῖς 7,084 καὶ σήμερον περὶ τὰς 20,000. Ὑπολογίζοντες τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τῶν ἐργατῶν τούτων, φθάνομεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν 65,381 ἀτόμων, ἐξ ὧν 29,000 κατοικοῦσιν εἰς οἰκῆματα ἀνήκοντα εἰς τὸν Κρούπ. Ἦδη τὸ μέγα κατάστημα περιλαμβάνει ὀκτὼ τμήματα: 1) τὰ ἐν Ἑσσην ἐργοστάσια 2) τρία ἀνθρακωρυχεῖα· 3) 547 μεταλλεῖα σιδήρου ἐν Γερμανίᾳ· 4) ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα ἐν Ἰσπανίᾳ· 5) τὰς μεγάλας καμίνους· 6) εὐρὸ οἰκόπεδον 17 χιλιομέτρων, ὠρισμένον εἰς τὰ πειράματα τῶν βολῶν· 7) ἕτερα οἰκόπεδα 7 χιλιομέτρων, καὶ 8) 4 ἀτμόπλοια διὰ τὰς θαλασσίους μετακομίσεις. Εἰς 11 ἀριθμοῦνται αἱ ἐν χρῆσει μεγάλαι καμίνου, καὶ αἱ λοιπαὶ εἰς 1542. Ἐν τοῖς διαφορῶσι ἐργοστασίσις ὑπάρχουσι 439 ἀτμοκίνητοι λέβητες,